

cellat : et tanquam suppar atque repressa temporali-
um rerum cura **884** subserviat. Sicut in Canticis
legitur: « Læva ejus sub capite meo, et dextera illius
amplexabitur me (*Cant. II*). » Læva quippe subesse
capiti dicitur, cum præsens vita a mente, quæ cogi-
tationum caput est, despecta calcatur. Dexteræ vero
amplexibus stringitur, qui solius æternæ vitæ desi-
deriis undique delectatur. Plane quia et Salomon
ait: « Da partem septem, necnon et octo (*Eccle. XI*) »;
sic præsentem vitam, quæ per septenarium nume-
rum designatur, excurre, ut jam in amore futuræ,
quæ per octonarium resurrectionis exprimit gloriam,
totis studeas visceribus habitare. Illi perfunctoriam

A atque volaticam exhibe curam; in hac perseveran-
tem atque perpetuam, sicut æterna est, indeficæ
dilectionis fige sententiam. Porro quod de transitoria
vita dicimus, hoc et de exteriori prudentia conse-
quenter admonemus: nimirum ut in animo tuo et
temporalis vita, et scientia sæcularis, tanquam men-
tis calce depressa, subsidat. Amor autem æternæ
vitæ, et spiritualis studium sapientiæ, velut in summa
cordis tui constitutus arce præcellat; quatenus dum
fragilem hanc vitam cum sua sapientia despicias, re-
pleri divino Spiritu, qui ad æternam te provocet glo-
riam, felici vicissitudine merearis.

Sit nomen Domini benedictum.

885-886 OPUSCULUM QUINQUAGESIMUM NONUM.

DE NOVISSIMIS ET ANTICHRISTO.

ARGUMENTUM. — Ostendit primo difficile esse loqui de rebus novissimis; deinde utilem esse earum medita-
tionem ad res humanas despiciendas; tertio disputat de Antichristi regno et morte; denique de quinde-
cim signis, quæ ex sancto Hieronymo diem judicii præcedent.

Dilecto fratri ADÆ PETRUS peccator monachus B jora, ista sint incomparabiliter minima. Ideoque
humilis in Domino salutem.

CAPUT PRIMUM.

De rebus novissimis loqui difficile est.

Quod me, frater charissime, quid ante mundi crea-
tionem fuerit, quid post judicium de mundo futurum
sit, discutis, de ipso quoque judicio solerter inquiris,
tu quidem religiose, et prudenter agis; verum me ad
incognita pertrahis et quæ necdum didici, docere
compellis. Quæris plane quod nescio; exigis quod
ignoro. Nam et Isaias ait: Priora annuntiavit mihi,
et novissima quæ futura sunt, et dicam quia dii
estis (*Isa. LXI*); aperte volens exprimere neminem
posse quid ante mundum fuerit, vel post eum futu-
rum sit, enarrare. Fructuosum est tamen inquiri,
licet res absolute nequeat explicari. Humana quippe
mens hujusmodi naturæ est, ut cogitationibus vacare
non possit; aut enim se exercet in seriis, aut dele-
ctatur in vanis; et donec utilia meditatur, ab in-
gruentium meditationum irruptione defenditur. Nec
pravitas habet susurrandi locum, ubi mens utilibus
rebus intenta strictum tenet cum sobria cogitatione
consilium. Igitur operæ pretium est et satis utile
cogitare quam breve sit spatium transitorii tempo-
ris ad comparisonem ejus jugiter permanentis.
Nam si conferre illud volumus immensæ magnitudi-
nis spatium quo Deus exstitit ante mundi hujus ori-
ginem, illud quoque, quod post ejusdem mundi per-
mansurum est finem, cum hoc tantillo tempore,
quod est ab initio mundi usque ad finem mundi,
minor est hæc comparatio, quam si pugillum aquæ
in mare projicias, vel si mensuram cubiti cum toto
terrarum spatio conferre contendas. Nam et immen-
sitas maris, et spatium terræ finita sunt, sicut et
pugillus aquæ, et mensura cubiti; quamvis illa ma-

facilius comparari possunt finita finitis, quam ea
quæ finem habent iis quæ nullo possunt fine con-
cludi. Nam quia Deus est alpha et omega, princi-
pium et finis (*Apoc. XII*), sicut sine initio semper
exstitit, ita finem habere non poterit. Mundus autem
iste ab ipso suæ creationis exordio, nec dum septem
millia annorum implese cognoscitur. Et quis sciat
quam breve futurum sit temporis spatium, usque
quo Deus judicaturus est mundum? Quomodo ergo
comparari possunt septem millia, vel etiam decem
millia annorum interminabili divinitatis essentiæ,
quæ nec originem potuit habere, nec finem?

CAPUT II.

Novissima meditari quam utile sit.

Cum hæc igitur et hujusmodi pervigili medita-
tione discutimus, dum hæc suppliciter in cogitatione
versamus, non parvus nostræ mentis profectus ac-
quiritur; quia dum meditatur æterna, liquido con-
spicit quam despicienda sint temporalia. Dum igitur
mens rationalis hæc cogitat, additur etiam ut
semetipsam non cum tempore transitoriam, sed sine
fine victuram esse perpendat. Considerat itaque se
hujusmodi esse naturæ, ut necessario aut perpetuis
potiatur præmiis, aut suppliciis crucietur æternis.
Hæc itaque sedula meditatione discutere, sed et
diem judicii sollicitè præcavere, non parvus est
fructus: in quo videlicet die cui semel bene succes-
serit, ultra non corrueat; et cui se res in sinistram
verterit, de cætero non consurget. Quod itaque de
die judicii quæris et Antichristo, lege librum beati
Augustini De civitate Dei, et Expositionem sancti
Hieronymi in Daniëlem prophetam, Apocalypsim
quoque cum commentariis suis: in quibus utiquam
sufficientem tibi notitiam hujus materiæ poteris in

venire. Sicut enim et authentica prius Scriptura designat, et postmodum superveniens expositorum stylus elucidat, tribus annis et semis Antichristus regnabit; et interfectis ab eo Enoch et Eliam, ipsum Antichristum, et maximam membrorum ejus partem Michael archangelus interficiet. Cui non §37 est contrarium quod per Apostolum dicitur: « Quia Dominus Jesus Christus interficiet illum spiritu oris sui, et destruet illustratione adventus sui (II Thess. II). » Nam sive per se, sive per angelicum Christus eum perimat ministerium, ab eo potissimum pestis iniqua destruitur, cujus virtute ac potentia superatur. Enimvero, sicut a doctoribus traditur, in monte Oliveti, in papilione ac solio suo eum Dominus perimet; in illo videlicet loco contra quem, videntibus apostolis, in cœlum victor ascendit. Unde Isaias ait: « Præcipitavit Dominus in sancto monte faciem dominatoris tenebrarum, et eum qui dominatur cunctis populis (Isa. xv). » De quo per Daniele dicitur: « Sermonem contra Excelsum loquetur, et sanctos Altissimi conteret; et putabit quod possit mutare tempora et leges; et tradentur in manu ejus usque ad tempus, et tempora, et dimidium temporis (Dan. vii). » Unde colligitur Antichristum tribus annis et dimidio regnaturum. Tempus enim annus est, tempora duo anni sunt. Tribus igitur annis et dimidio regnaturus, deinde divini furoris gladio est perimendus; ut et tyrannus omnino dispereat, et vero regi creatura se universa prosternat. Unde et idem Daniel: « Judicium quippe sedebit, ut auferatur potentia, et conteratur, et dispereat usque in finem. Regnum autem, et potestas, et magnitudo regni, quæ est subter omne cœlum, detur populo sanctorum Altissimi, cujus est regnum sempiternum; et omnes gentes servient ei, atque obedient. »

CAPUT III.

A morte Antichristi, ad Christi Domini adventum, quot dies intererunt.

Porro post mortem Antichristi quadraginta quinque dies erunt residui usque ad adventum Christi, in quibus et persecutio cessabit, et magna pax, ac tranquillitas erit, ut intra hujus temporis spatium et justii quique, si quid persecutionis articulo titubaverant, poenitentiam agant, et ministri diaboli in torporis atque desidie securitate dissolvantur: sicut in diebus Noe plantabunt, et ædificabunt; celebrabunt convivium, et contrahent matrimonia; eisque studio frivole vanitatis intentis subito perveniet interitus (Matth. xxiv; Luc. xvii). Quod autem quæris, utrum prius hic mundus ardeat, et post judicium fiat, evidenti majorum sententia definitum est, judicium præcedere, et sic mundi conflagrationem subsequi. Peracto quippe judicio, repente ignis erumpens tantum aeris spatium occupabit, quantum aqua dum cataclysmus invaderet ascendit. Qui videlicet ignis ardebit terram, et crassitudinem aeris, et sic purgabit electos. Sed quæ de die judicii in epistola quam

A ad Blancam scripsimus comitissam (29) testimonia Scripturarum nonnulla congegimus; tanta quoque ejusdem thematis apud expositores sacri eloquii sunt, ut intra epistolare compendium nequeat coarctari, ad eorum te exuberantia fluente dirigimus, et omissis arenibus rivulis, de fontibus Israelitæ bibere suademus.

§§§ CAPUT IV.

Signa præcedentia judicii diem ex S. Hieronymi sententia.

Illud tamen quod de quindecim signis totidem dierum diem judicii præcedentium beatum Hieronymum referre didicimus, hic eisdem verbis inserere non superfluum judicamus. Quibus profecto verbis sicut nec auctoritatis robur adscribimus, ita nec fidem penitus denegamus. Res ergo sicut ad nos pervenit, hujus stylo se simpliciter inserat, ut antiquis etiam Hebræorum populis, qui divini judicii terror increverit, ex eorum paginis innotescat. Signum, inquit, primi diei: Maria omnia in altitudinem exaltabuntur quindecim cubitorum supra montes excelsos orbis terræ, non affluentia, sed sicut muri æquora stabunt. Signum secundi diei: Omnia æquora prosternentur in imum profundi, ita ut vix queant ab humanis obtutibus conspici. Signum tertii diei: Maria omnia redigentur in pristinum statum, qualiter ab exordio creata fuerant. Signum quarti diei: Bellæ omnes, et omnia quæ moventur in aquis marinis, congregabuntur super pelagus, more contentionis, invicem mugientes et rugientes; nescientque homines quid cantent, vel quid cogitent, sed tantum scit Deus, cui omnia vivunt, officio gerendi. Hæc quatuor signa pelagi sunt, et tria sequentia signa aeris, et ætheris sunt. Signum quinti diei: Omnia volatilia cœli concionabuntur in campis, unumquodque genus in ordine suo; eadem volucres invicem colloquentes et plorantes erunt, non gustantes, neque bibentes, adventum judicis timentes. Signum sexti diei: Flumina ignea ab occasu solis surgent, contra faciem firmamenti, usque ad ortum currentia. Signum septimi diei: Errantia sidera, et stationaria spargent ex se igneas comas, qualiter in cometis apparet, orbi, et ejus habitatoribus. Signum octavi diei: Terræmotus erit magnus, ita ut nullus homo stare possit, aut nullum animal, sed solo sterentur omnia. Signum noni diei: Omnes lapides tam parvi quam magni scindentur in quatuor partes, et unaquæque pars collidet alteram partem, nescientque ullus homo sonum illum, nisi solus Deus. Signum decimi diei: Omnia ligna silvarum, et olera herbarum sanguineum fluent rorem. Signum undecimi diei: Omnes montes, et colles, et omnia ædificia humana arte constructa, in pulverem redigentur. Signum duodecimi diei: Omnia animalia terræ de silvis et montibus venient ad campos rugientia et mugientia non gustantia et non bibentia. Signum decimiertii diei: Omnia abortu solis sepulcra usque

ad occūsum patebunt, cadaveribus surgentibus, usque ad horam iudicii. Signum decimi quarti diei : Omne humanum genus, quod inventum fuerit, de habitaculis et de locis in quibus erunt velociter abscedent, non intelligentes neque loquentes; sed discurrent (30) Opusc. hujus finis videtur imperfectus.

rent ut amentes. Signum decimi quinti diei : Vivi homines morientur, ut resurgant cum mortuis longe ante defunctis (30).

Sit nomen Domini Benedictum.

889-890 OPUSCULUM SEXAGESIMUM.

EXPOSITIO MYSTICA HISTORIARUM LIBRI GENESEOS.

CAPUT PRIMUM.

Dixit Deus : FIAT LUX, prima die.

Qualiter valeat homo consummari et quomodo debeat perfici, liber hic succincte perstringit, prout ex mundi creationis ordine reperiri datur. Quia enim homo microcosmus, hoc est minor mundus esse dicitur, necesse est ut ad suæ plenitudinis incrementa contendens ipsam mundanæ conditionis speciem imitetur, et, sicut visibilis atque corporeus hic mundus per suarum partium molem et magnitudinem consummatus est, sic et homo noster interiorius ad sui plenitudinem paulatim perveniat per augmenta virtutum. De qua spirituali plenitudine dicit Apostolus : « Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. » Tunc autem in homine dicitur ut fiat lux, cum datur ei ut illuminatio sibi credulitatis infusetur; prima quippe mentis lux fides est. Unde jam fidelibus Ephesiis bene dicit Apostolus : « Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino; » et hoc est primum in lege præceptum : « Audi, Israel : Dominus Deus tuus unus est. » Tunc autem in homine primus dies fit, cum novus ad fidem venit.

CAPUT II.

De firmamento et divisione aquarum.

Secunda die fecit Deus firmamentum, et divisiones aquarum, quarum aliæ ad inferiora defluerent, aliæ in superioribus remanerent. Quid autem firmamentum nisi robur est Scripturarum? Unde legitur quod cælum in die iudicii plicabitur sicut liber. Quid autem sunt aquæ inferiores, nisi hominum multitudines, juxta illud Apocalypsis : « Aquæ multæ, populi multi? » Quid vero superiores, nisi chori sunt angelorum? de quibus in psalmo dicitur : « Et aquæ omnes, quæ super cælos sunt, laudent nomen Domini. » Angeli enim Scripturarum cælum super se non habent, sed sub se, quia non egent ut verbum Dei legentes audiant, qui ipsum Deum præsentem clare conspiciunt et in ejus semper amore flammescunt. Cum igitur homo per firmamentum, hoc est, per cælestis eloquii documentum, jam incipit dividere inferiores aquas a superioribus, id est, carnalia a spiritualibus, terrena a cælestibus separare; tunc in eo secundus fit dies, quia non modo fidei lumen, sed etiam rerum incipit habere discretionem.

CAPUT III.

De aquarum congregatione in locum unum sub cælo.

Facta igitur divisione aquarum, hoc est, inter terrena et cælestia, necesse est ut humana mens hæc eadem terrena minutius dividat, et sic reprobos homines, hujus terrenæ sapientiæ salsugine prurientes, a justis, fontem fidei sitientibus, tanquam ab arida mare, discernat. Infideles enim sive carnalès quilibet a maris tentationum fluctibus quatuntur, et tanquam procellarum cupiditatum et arrogantiae tempestatibus intumescunt; sancti vero quique ac justis velut arida Deum sitiunt, et tanquam ferax terra virentes bonorum operum fructus germinate contendunt. Ideoque cum dixisset Deus : « Et appareat arida, » eodem die itidem præcipit : « Germinet terra herbam virentem facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum. » Quisquis ergo hoc solerter exsequitur, quisquis hoc subtiliter meditatur, huic procul dubio tertius jam dies exoritur. Unusquisque ergo se ab amara carnaliter sapientium salsugine dividat, fontem vitæ Dominum, factus arida, divinæ gratiæ fontem medullitus siliat, bonorum fructuum germina proferat, ut sibi dies tertius illucescat.

CAPUT IV.

De luminaribus quarta die factis in firmamento cæli.

His ita positis et salubriter ordinatis, anima hominis, quasi dimotis vitiorum tenebris, radiare incipit nitore virtutum. Quid vero est quod prius germinat terra et protius creantur luminaria, nisi quia, prodeunte boni operis germine, lux in anima copiosior oritur, ut imitari valeat sui vestigia Redemptoris? Acceleret ergo mens humana spiritualium segetum germinare proventum, ut rutilantibus divinæ lucis radiis illustretur, quatenus, dum quarti diei luce perfruitur, etiam ad contemplanda cælestia, more spiritualium volucrum, rapiatur.

CAPUT V.

Quod quinta die pisces et aves creati sunt.

Quinta die creati sunt pisces, per quos designantur, qui baptismatis sacramentum percipiunt, sicut, per volucres, illi qui virtutum pennas ad cælestia se contemplanda suspendunt. Quintum ergo diem cum volucris habet quisquis mundi amore contempto quasi dedignatur cœnum calcare terrenum, ac per contemplationis gratiam ad cælestis gloriæ